

Ἱστορίαν τῆς Νόσου τῶν Εὐλογίων καὶ Βιογραφίαν τοῦ Ἰεννέ-
ρου κατεχωρήσαμεν εἰς τὸν Ἐκτον Τόμον τῆς Ἀποθήκης, Σελ. 69,
91, 101. Ὅθεν καὶ ἀφῆκαμεν ἀτελεῖς τὸ παρὸν ἄρθρον πρὸς ἀποφυ-
γὴν ἐπαναλήψεων.

ΛΟΓΙΟΤΗΣ ΤΩΝ ΙΡΛΑΝΔΩΝ.

Τὰ ἐπόμενα λαμβάνομεν ἐξ Ὀδοιπορικοῦ εἰς τὴν Ἰρλαν-
δίαν, ἐκδ. θέντος Γερμανιστῆ ὑπὸ J. Kohl ἐν Δρέσδῃ, Λει-
ψία, καὶ Λονδίῳ, 1843. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ κρίσεις
αὐτοῦ λογίζονται ἀμερόληπτοι καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀγγλων.

«Ἐνθυμοῦμαι,» λέγει, «ὅτι ἕνα καιρὸν ἤλεον τοὺς ἐν Λιθ-
ονία τάλαιπώρους Λιθουανούς, διότι εἶρον αὐτοὺς ἐνοικοῦντας εἰς
καλύβας, αἵτινες συνίσταντο μόνον καὶ μόνον ἀπὸ στελεχῆ δέν-
δρων, βρῦνον ἔχοντα εἰς τὰ μεταξύ των διζστήματα. Ἦλέουν αὐ-
τοὺς μάλιστα διὰ τὰς χαμηλὰς εἰσόδους εἰς τὰς κατοικίας των, καὶ
τὴν μικρότητα τῶν παραθύρων, καὶ ἀσμένως ἤθελον ἰδεῖ τὴν κα-
πνοδόχην των καλῆτερον διατεταγμένην. Ἐνθυμοῦμαι προσέτι
ὅποια λυπηρὰ σκέψεις ἐκυρίευσαν τὸ πνεῦμά μου, ὅτε εἶδον τὴν
ἀγροικὸν καὶ ἀθλιεστάτην οἰκουρίαν των. Τώρα θύομαι ζητῶ
συγγνώμην διὰ τὴν ἀγνοίαν μου! περιττὰς λύπας ὑπέφερον, καθὼ
μὴ γνωρίζων ὅτι ὁ Θεὸς εὐδόκησε καὶ εἰς ἄλλον λαὸν νὰ ἐπιβάλῃ
τοιαύτας τάλαιπωρίας, καὶ πολὺ μάλιστα χειροτέρας. Ἀφοῦ εἶ-
δον τὴν Ἰρλανδίαν, ἐνόησα ὅτι καὶ οἱ πτωχότατοι τῶν κατοίκων
τῆς Λιθουανίας, Ἑσθονίας, καὶ Φινίας ζῶσι κοσμίως, καὶ ὅτι οἱ
Ἰρλανδοὶ ἐννενήκοντα ἐννέα τοῖς ἑκατὸν ἤθελον ὑπερευχαριστηθῆν,
ἂν εἶχον οἴκους, ἐνδύματα, καὶ τροφὰς, ὡς ὅποιοιδήποτε ἐκείνων.
«Ὅστις εἶδε τὴν Ἰρλανδίαν δὲν ἐμπορεῖ νὰ στοχασθῆ κινῆν ἄλλο
μέρος τῆς Εὐρώπης ἄλλιον. Καὶ τῶν ἀγρίων αὐτῶν τὴν κατά-
στασιν θέλει στοχάζεσθαι προτιμότεραν. Καλύβη ἀπὸ κορμούς
δένδρων, πεφραγμένη μὲ βρῦνον—πόσον ἐξαιρέτος! Ἡ κατοικία
τοῦ Ἰρλανδοῦ κτίζεται συνήθως ἀπὸ λάσπη, ἥτις στοιβάζεται διὰ
τοῦ πτυαρίου, συμμεμιγμένη μὲ ὀλίγας τραχείας πέτρας, συνα-
γομέναις ἐκ τῶν ἀγρίων, ἕως οὗ οἱ τοῖχοι ἀρκετὰ νὰ ὑψωθῶσιν. Ὀ-
κνημα τακτικῶς ἐστεγασμένον μὲ ἄχυρα, καλάμους, ἢ φλοῖον, ἤθε-
λεν εἶσθαι τῶντι ἐξάσιον ὁ Ἰρλανδὸς καλύπτει πολλάκις τὸ ἰδι-
κὸν του μὲ βῦλους ἐκ τῶν βάλτων. Θυρίδια πεφραγμένα μὲ
ἔλαιον, ἢ φύσκα ἡμιδιαφανεῖς, ἢ φεγγίτην λίθον, ὡς τῆδε κάκειος
εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ τινα μέση τῆς Ρωσίας—τοιαῦτα ἀγαθὰ δὲν
ἐγνωρίσεν ποτε ὁ χωρικός τῆς Ἰρλανδίας. Ἐνταῦθα αἱ πλεῖστα
τῶν καλυβῶν εἶναι χωρὶς παραθύρα· μία τετραγωνικὴ τρύπα ἐμ-
προσθεῖν χρησιμεύει διὰ μιᾶς ὡς παράθυρον, καπνοδόχην, θύρα τῶν
ἀνθρώπων, καὶ θύρα τῶν ζώων διὰ νὰ περᾶ τὸ φῶς, ὁ καπνός,
οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ χοῖροι!»

«Οἱ Ῥώσοι, τῶντι, ὑποφέρουσι πολλάκις δουλείαν σκληροτέ-
ραν τῆς τῶν Ἰρλανδῶν· ἀλλὰ τὰ οἰκήματα καὶ ἡ τροφὴ των εἶναι
τόσον καλὰ, ὅσον αὐτοὶ ἐπιθυμοῦσι μεταξύ των δὲν ὑπάρχει οὔτε
ἕγνος τῆς Ἰρλανδικῆς ἐπειταίας. Περιπλέον, ἐγχαριστοῦνται εἰς
τὴν δουλείαν των, καὶ δὲν δάκνουσι τὰς ἀλύσεις αὐτῶν, ὡς οἱ Ἰρ-
λανδοὶ, οὔτε προσπαθοῦσι νὰ τὰς συντρίψωσι. Οἱ Οὐγγροὶ προσέτι,
ὡς λαός, δὲν εὐχνοῦσιν· ἀλλὰ καὶ ὁ ἕσχατος αὐτῶν εὐρίσκει ἐξαι-
ρετον στίνον ἄρτον νὰ τρώγῃ, καὶ μέτρον οἶνον νὰ πίνῃ. Ἠδύ-
νατο ποτε νὰ πιστεῖσθῃ ὁ Οὐγγρὸς ὅτι εὐρίσκονται πολλοὶ ἄνθρω-
ποι εἰς Χριστιανικὴν χώραν, οἵτινες μόνον γεώμηλα ἔχουν νὰ τρώ-
γωσι, καὶ αὐτὰ ἡμέραν παρ' ἡμέραν; Οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Βόνιοι
λογίζονται ἐκ τῶν ἀθλιεστάτων λαῶν τῆς Εὐρώπης; καὶ τῶντι
ἢ θεὰ των χωρίων των δὲν εἶναι πολλὰ ἔλκυστικῆ;—ἀλλὰ πόσον
καλὰ ἐνδύονται οἱ ἄνθρωποι οὗτοι! Ἐάν ὁ Ἰρλανδὸς χωρικός ἠδύ-
νατο νὰ κυττάξῃ εἰς Σερβικὸν οἰκήμα, καὶ νὰ ἴδῃ Σερβίδα καθη-
μένην ἐν αὐτῷ μὲ τὴν ἐορτάσιμον στολὴν της, καὶ τοὺς ἀνδρας
ἵσταμένους πλῆστον της μὲ τὰ ὄπλα των, ἤθελε, στοχάζομαι, εἰπεῖν
εἰς τοὺς ἡμωγενοῖς της, ὅτι ἐπεσοχθῆν χώραν, ὅπου θλαὶ αἱ γυναῖ-
κες ἐφαίνοντο ὡς βασιλισσαι, καὶ οἱ ἄνδρες ὡς βασιλοπάιδες. Με-
ταξὺ τῶν Ταρτάρων τῆς Κριμαίας εὐρίσκονται ὀλίγα ἐκ τῶν ἀγα-
θῶν καὶ ἀναπαύσεων τῆς ζωῆς· τοῦτο φαίνεται ὅτι καὶ αὐτοὶ γνω-
ρίζουσι, διότι ἔχουν συνήθειαν νὰ μεταναστεύουσι πολυαίριθμοι εἰς

τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· καλοῦνται πτωχοὶ καὶ βάρβαροι, καὶ ἴσως
εἶναι, ἀλλ' ὅμως φαίνονται ὡς ἄνθρωποι· ἔχουσι τακτικὸν ἐθνικὸν
ἐνδύμα· ὑπερέπει, καθαρίους καλύβας εἰς καλὴν κατάστασιν—
πόσον ὀραῖοι οἱ δένδρῶνές των! πόσον καλῶς ἔχουσιν οἱ ἵπποι καὶ
τὰ ἐφιπέτια των! Ἄλλ' οἱ Ἰρλανδοὶ οὔτε μορφήν οὔτε σχῆμα
ἔχουσιν· ἐθνικὸν ἐνδύμα εἰς αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει, εἴμη τὰ βράκη
των· αἱ κατοικίαι των δὲν ἔχουσιν ἐθνικὸν τι σχῆμα, ἀλλὰ κτίζον-
ται ὅπως τύχη· θλα τὰ οἰκιακά των εἶναι ἀκανόνιστα καὶ ἀκατά-
στατα. Μεταξὺ τῶν Ταρτάρων καὶ ἄλλων τοιούτων ἐθνῶν, τὰ
ἐφιπέτια, οἱ ὀδοιπορικοὶ σάκκοι, οἱ τάπητες, οἱ σοφάδες, τὰ πι-
νάκια, κουτάλια, καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα σκεύη, σχηματίζονται κατὰ
τινα συνήθη καὶ ἀρχαῖον τύπον, ἀρίστα προσηρμοσμένα εἰς τοὺς
διαφόρους αὐτῶν σκοπούς· ὁ Ἰρλανδὸς δὲν ἔχει τίποτε τοιούτον.
Καθὼς ἐνδέεται μὲ βράχη συνηγμένα ἐνθεν κἀκεῖθεν, ὡσαύτως τὸ
κάθισμά του ποτὲ μὲν εἶναι μία καθέκλα, ποτὲ δὲ κορυφῆς ζύλου,
ἢ βαρελίον, καὶ τὸ πινάκιόν του συντετριμμένον τὸ σκεῦος τούτου
ἢ ἐκείνου τοῦ σχήματος. Καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τοὺς ἐπιτάτας καὶ τοὺς
πτωχοὺς μας· ἀλλ' ὀλίγους ὡς πρὸς τὸ μέγα πλῆθος τοῦ εὐζωοῦν-
τος λαοῦ. Εἰς τὴν Ἰρλανδίαν συμβαίνει τὸ ἀνάπαλιν· τὸ μέγα
πλῆθος τοῦ λαοῦ, τὸ ἔθνος εἶναι ἐπιταῖ· οἱ εὐκατάστατοι εἶναι
οἱ ὀλίγοι, ἢ ἐξαιρέσεις, τρόπον τινὰ, τοῦ κανόνος. Τοῦτο κάμνει
τὴν Ἰρλανδίαν μοναδικὴν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τῆς οἰκουμένης.»

Τὰ πολύπλοκα αἷτια τῆς ἀπιστεύτου σχεδὸν ταύτης
ἀθλιότητος δὲν δυνάμεθα οὔτε νὰ αἰνιχθῶμεν εἰς τὸ σύντα-
μον τοῦτο ἄρθρον· ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπομένων παρατηρήσεων
τοῦ αὐτοῦ ἀμερόληπτου περιηγητοῦ δυνάμεθα ἴσως εὐλόγως
νὰ συμπεράνωμεν ὅτι, ὅσον καὶ ἂν πταίωσιν οἱ Ἀγγλοὶ, οὐδ'
αὐτοὶ οἱ Ἰρλανδοὶ δὲν εἶναι πάντῃ ἀνάιτιοι. Περιγρά-
φων τὸ Λιμερικὸν, πόλιν Ἰρλανδικήν, λέγει—

«Εἰς τὸ νεώτερον μέρος τῆς πόλεως ταύτης φαίνονται πρόδηλα
τὰ τεκμήρια τοῦ πλοῦτος· διότι εἶναι κομψοὶ ὠκοδομημένοι, ἔχον
ὄραϊς, εὐρυχωρίας, μεγαλοπρεπεῖς ὁδοὺς· οἱ ἐν αὐταῖς οἴκοι ἐξι-
στῶνται μὲ τοὺς καλλίστους τῶν ἐν Δουβλίῳ. Διακρίνεται μά-
λιστα ἡ ὁδὸς τοῦ Ἁγ. Γεωργίου· εἶναι δὲ τῶν Ἀγγλων ὁ ἀγιος
οὗτος, καὶ ὅλον τὸ νεώτερον τοῦτο μέρος τῆς πόλεως καλεῖται ἡ
Ἀγγλικὴ πόλις, πρὸς διάκρισιν ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου, τοῦ λεγο-
μένου ἡ Ἰρλανδικὴ πόλις.» Καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἰρλανδίας δι-
αφοροῦνται οὕτω πως εἰς Ἰρλανδικὰ καὶ εἰς Ἀγγλικὰ τμήματα.
Πάνταχού δὲ τὰ Ἰρλανδικὰ τμήματα γέμουσιν ἀκαθαρσίας, ἀτα-
ξίας, καὶ ἐρεπιών· τὰ Ἀγγλικά, ἐξ ἐναντίας, εἶναι ὠκοδομημένα
κατὰ τὸ σῆμα τῶν ἀρίστων μερῶν τοῦ Λονδίνου. Οἱ κάτοικοι
τῶν δύο τούτων διαίρεσεων φαίνονται ὅτι ζῶσιν ἐναντίας πρὸς ἀλ-
λήλους. Ὅτι οἱ Ἀγγοὶ ἀνήγειραν τὰ καθαριώτερα καὶ ὑπερέπ-
στερα μέρη θλων τῶν Ἰρλανδικῶν πόλεων, ὡσαύτως οἱ Ἰρλανδοὶ,
τὸν ἀριθμὸν 60,000 ἐν Μαγκεστρία, 50,000 ἐν Γλασκῶφ, 40,000 ἐν
Λισεράτῳ, 25,000 ἐν Βιρμιγγαμιά, καὶ 13,000 ἐν Λοίδει, ἡσχίμι-
σαν τὰς κυριώτερας Ἀγγλικὰς καὶ Σκωτικὰς πόλεις, διὰ τοῦ προ-
σarthήματος ῥυπαρῆς καὶ ἀτάκτου Εἰλωτικῆς συνοικίας. Οὐδὲν
θαῦμα λοιπὸν, ἂν οἱ Ἀγγοὶ ἔχωσι παράπανα κατὰ τῶν Ἰρλανδῶν.
Οἱ Ἰρλανδοὶ, ἐξ ἄλλου μέρους, χρεωστοῦσιν, εἰς ὅλα τὰ πρὸς τοὺς
Ἀγγλους παράπανά των, νὰ καλῶσιν ἐνίοτε εἰς τὴν μνημὴν καὶ
τὰς πολλὰς ἐσεργίας, αἵτινες προῆλθον καὶ προέρχονται εἰς αὐτοὺς
ἐκ τῶν Ἀγγλων. Οἱ Ἀγγοὶ δὲν καθιστῶσι πλοῦτους τοὺς Ἰρ-
λανδικοὺς ποταμοῦς; Οἱ Ἀγγοὶ δὲν ξηραίνουσι καὶ καλλιεργοῦσι
τὰ Ἰρλανδικὰ ἔλη; Οἱ Ἀγγοὶ δὲν ἐξώρισαν εἰς τὸ πέλαιος τὰς
Ναϊάδας καὶ τὰς μαγίσσας; Οἱ Ἀγγοὶ δὲν ἐγέμισαν τὴν Ἰρ-
λανδίαν ἀπὸ κομψῶν οἰκίας καὶ θερινὰ παλάτια; Οἱ Ἀγγοὶ δὲν
ἀποτελοῦσι τὴν ψυχὴν καὶ τὴν οὐσίαν τῆς Βρετανικῆς δυνάμεως;
καὶ δι' αὐτῶν δὲν μετέχουσιν οἱ Ἰρλανδοὶ τοῦ Βρετανικοῦ ἐμπο-
ρίου, τοῦ τὴν οἰκωμένην ἄλλην περιλαμβανόντος, καὶ δὲν ἀπολαύ-
ουσι τὰ τοῦ Βρετανικοῦ ὑπερῶν χίλια μέσα καὶ πλεονεκτήματα;
Οἱ νευρώδεις, κερδοσκοποῦντες, προσκαρτετικοὶ Ἀγγλο-Σάξονες,
αὐτοὶ δὲν εἶναι οἵτινες ἔλκουσι (κάποτε ἴσως ἐκ τῆς κόμης) τοὺς
ἀνεργροὺς Κέλτας εἰς τὸ στάδιον τῆς φήμης καὶ τῆς ἐθνικῆς με-
γαλειότητος;»